

СТАНДАРДИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА

Стандард 1: Основни задаци и циљеви високошколске установе

Стандард 2: Планирање и контрола

Стандард 3: Организација и управљање

Стандард 4: Студије

Стандард 5: Научноистраживачки и уметнички рад

Стандард 6. Наставно особље

Стандард 7. Ненаставно особље

Стандард 8. Студенти

Стандард 9. Простор и опрема

Стандард 10. Библиотека, уџбеници и информациона подршка

Стандард 11. Извори финансирања

Стандард 12. Унутрашњи механизми за осигурање квалитета

Стандард 1: Основни задаци и циљеви високошколске установе

Високошколска установа има утврђене основне задатке и циљеве који су у складу са циљевима високог образовања који су утврђени законом.

Упутства за примену стандарда 1:

- 1.1 Основни задаци показују друштвену оправданост постојања високошколске установе, одређују општи правац њене делатности и основ су за препознавање приоритета високошколске установе у будућем раду.
- 1.2 Основне задатке високошколске установе, сажето изражене, утврђује орган управљања високошколске установе и објављују се у одговарајућој публикацији установе.
- 1.3 Циљеви високошколске установе произилазе из основних задатака, одређују конкретне резултате које та високошколска установа жели да оствари и представљају основу за контролу њеног рада.
- 1.4 Циљеви су конкретни, оствариви и мерљиви у складу са расположим могућностима и ближе одређују делатност високошколске установе.
- 1.5 Све активности високошколске установе, а посебно развој студијских програма, у складу су са утврђеним основним задацима и циљевима високошколске установе.
- 1.6 Високошколска установа периодично преиспитује своје основне задатке и циљеве, вреднујући њихову сврсисходност у процесу планирања и расподеле средстава.

Стандард 2: Планирање и контрола

Да би остварила основне задатке и циљеве, високошколска установа врши планирање и контролу резултата свих облика образовних, научних, уметничких, истраживачких и стручних активности у оквиру своје делатности.

Упутства за примену стандарда 2:

- 2.1 Високошколска установа има прописан поступак краткорочног и дугорочног планирања. Планирање се врши на основу анализе унутрашњих и спољашњих чинилаца. Планирање је засновано на систематичном и сталном прикупљању података и њиховој стручној анализи. Резултати планирања су плански документи који су доступни јавности и примењују се у пракси.
- 2.2 Високошколска установа редовно и систематично контролише испуњавање основних задатака, дајући приоритет остварењу образовних циљева. Контрола се обавља поређењем планираних и остварених циљева и поређењем резултата високошколске установе са њеним

результатима у претходном периоду и са резултатима сличних високошколских установа у земљи и свету. О резултатима контроле високошколска установа сачињава извештај који је доступан јавности.

2.3 Високошколска установа редовно преиспитује делотворност спроведеног планирања и контроле и ради на њиховом унапређењу.

Стандард 3: Организација и управљање

Високошколска установа има организациону структуру и систем управљања који обезбеђују постизање задатака и циљева високошколске установе.

Упутства за примену стандарда 3:

3.1 Овлашћења и одговорности органа управљања, стручних органа високошколске установе, као и студентског парламента утврђени су статутом високошколске установе.

3.2 Рад органа управљања, стручних органа и студентског парламента периодично се оцењује.

Стандард 4: Студије

Садржај квалификација и диплома појединих врста и нивоа студија одговарају карактеру и циљевима студијских програма. Студијски програми високошколске установе су у складу са основним задацима и циљевима и служе њиховом испуњењу. Високошколска установа систематично и ефективно планира, спроводи, надгледа, вреднује и унапређује квалитет студијских програма.

Упутства за примену стандарда 4:

4.1 Упутства за примену стандарда који се односе на врсту и степен студија:

4.1.1 Квалификације које означавају завршетак основних струковних студија стичу студенти:

- који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које оспособљава за коришћење стручне литературе;
- који су у стању да примене знање и разумевање у професији;
- који су у стању да пренесу знања на друге;
- који поседују способност да наставе студије;
- који поседују способност за тимски рад.

4.1.2 Квалификације које означавају завршетак основних академских студија стичу студенти:

- који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које је на нивоу који омогућава коришћење стручне литературе, али истовремено обухвата неке аспекте који се ослањају на кључна знања њиховог поља студирања;
- који су у стању да примене своје знање и разумевање на начин који указује на професионални приступ послу или звању и који имају способности које се најчешће исказују смишљањем и одбраном аргумената и решавањем проблема унутар поља студирања;
- који имају способност да прикупљају и тумаче потребне податке;
- који имају способност размишљања о релевантним друштвеним, научним или етичким питањима;
- који су у стању да о свом раду и резултатима рада обавештавају стручну и ширу јавност;
- који су развили способности које су неопходне за наставак студија.

4.1.3 Квалификације које означавају завршетак дипломских академских студија стичу студенти:

- који су показали знање и разумевање у области студирања, које допуњује знање стечено на основним академским студијама и представља основу за развијање критичког мишљења и примену знања;
- који су у стању да примене знање у решавању проблема у новом или непознатом окружењу у ширим или мултидисциплинарним областима унутар образовно-научног односно образовно-уметничког поља студија;
- који имају способност да интегришу знање, решавају сложене проблеме и да расуђују на

основу доступних информација које садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;

- који су у стању да на јасан и недвосмислен начин пренесу знање и начин закључивања стручној и широј јавности;
- који поседују способност да наставе студије на начин који ће самостално изабрати.

4.1.4 Квалификације које означавају завршетак специјалистичких академских студија стичу студенти:

- који су показали продубљено знање, разумевање и способности у одабраним ужим научним и уметничким областима специјализације, засновано на знању и вештинама стеченим на дипломским академским студијама и одговарајуће је за истраживање у датим ужим научним и уметничким областима студија;
- који су у стању да примене стечено продубљено знање, разумевање и способности стечене током специјалистичких студија за успешно решавање сложених проблема у новом или непознатом окружењу, у ужим научним и уметничким областима студија;
- који имају повећану способност да повежу стечена знања и решавају сложене проблеме, да расуђују и да на основу доступних информација доносе закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;
- који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине и резултате истраживања у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности.

- Квалификације које означавају завршетак специјалистичких струковних студија стичу студенти:

- који су показали продубљено знање, разумевање и стручне вештине у одабраним ужим областима специјализације, које се заснива на знању и вештинама стеченим на основним струковним или основним академским студијама, као вид посебне припреме и одговарајуће је за успешан рад у области специјализације;
- који су у стању да примене продубљено знање, разумевање и вештине за успешно решавање сложених проблема у делимично новом или непознатом окружењу ужим областима студија;
- који су стекли знања и вештине потребне за тимски рад при решавању сложених проблема из струке;
- који имају повећану способност да интегришу стечена знања и вештине, да расуђују и дају на основу доступних информација могуће закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;
- који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности.

4.1.5 Квалификације које означавају завршетак докторских студија стичу студенти:

- који су показали систематско разумевање одређеног поља студија;
- који су савладали вештине и методе истраживања на том пољу;
- који су показали способност конципирања, пројектовања и примене;
- који су показали способност прилагођавања процеса истраживања уз неопходан степен академског интегритета;
- који су оригиналним истраживањем и радом постигли остварење које проширује границе знања, које је објављено и које је референца на националном и међународном нивоу;
- који су способни за критичку анализу, процену и синтезу нових и сложених идеја;
- који могу да пренесу стручна знања и идеје колегама, широкој академској заједници и друштву у целини;
- који су у стању да у академском и професионалном окружењу промовишу технолошки,

друштвени или културни напредак.

4.2 Упутства за примену стандарда који се подносе на студијске програме:

- 4.2.1 Сваки студијски програм је повезана и усклађена целина која обухвата циљеве, структуру и садржај, политику и процедуру уписа студената, методе учења и начин провере знања, исходе учења и компетенције студената.
- 4.2.2 Високошколска установа која нуди више студијских програма осигурава да сви програми испуњавају основне стандарде квалитета и да између њих постоји потребан степен усаглашености.
- 4.2.3 Високошколска установа објављује циљеве сваког од студијских програма који остварује. Циљеви укључују постизање одређених знања и стручности и методе за њихово стицање. Циљеви могу да укључе развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вештинама потребним за развој каријере.
- 4.2.4 Студијски програми имају усклађену структуру одговарајуће ширине и дубине и примерене методе учења.
- 4.2.5 Високошколска установа редовно планира и вреднује резултате својих студијских програма. Те активности су засноване на утврђеним циљевима и расположивим средствима.
- 4.2.6 Високошколска установа стално развија, унапређује и преиспитује садржаје својих студијских програма, у чему одлучујућу улогу има наставно особље.
- 4.2.7 Сваки предмет из студијског програма исказује се бројем ЕСПБ бодова. Обим студија изражава се збиром ЕСПБ бодова. Број ЕСПБ бодова потребних за стицање дипломе уређује се законом. Између различитих студијских програма може се вршити преношење ЕСПБ бодова.

Стандард 5: Научноистраживачки и уметнички рад

Високошколска установа која остварује академске студије има организован научноистраживачки и уметнички рад.

Упутства за примену стандарда 5:

- 5.1 Високошколска установа непрекидно осмишљава, припрема и реализује научноистраживачке и уметничке, стручне и друге врсте програма, као и националне и међународне пројекте.
- 5.2 Високошколска установа утврђује поступак и критеријуме за систематско праћење и оцењивање обима и квалитета научноистраживачког, односно уметничког рада наставног особља.
- 5.3 Садржај и резултати научноистраживачког, уметничког и стручног рада установе усклађени су са циљевима високошколске установе и са националним и европским циљевима и стандардима високог образовања.
- 5.4 Знања до којих високошколска установа долази спровођењем научноистраживачког и уметничког рада укључују се у наставни процес.
- 5.5 Високошколска установа подстиче и обезбеђује услове наставном особљу да се активно бави научноистраживачким, уметничким и стручним радом и да што чешће објављује резултате тог рада.
- 5.6 Високошколска установа обавља и подстиче издавачку делатност у складу са својим могућностима.
- 5.7 У циљу комерцијализације резултата научноистраживачког и уметничког рада универзитет, односно друга високошколска установа може бити оснивач центра за трансфер технологије, иновационог центра, пословно-технолошког парка и других организационих јединица.

Стандард 6. Наставно особље

Високошколска установа запошљава наставнике, истраживаче и сараднике који својом научном, уметничком и наставном делатношћу омогућавају испуњење основних задатака и циљева установе. Наставно особље компетентно остварује студијске програме и испуњава остале додељене задатке.

Упутства за примену стандарда 6:

- 6.1 Број наставника одговара потребама студијских програма које установа реализује. Укупан број наставника мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које установа реализује, тако да наставник остварује просечно 180 часова активне наставе (предавања, консултације, вежбе, практичан рад и теренски рад) годишње, односно 6 часова недељно. Ангажовање по наставнику не може бити веће од 12 часова активне наставе недељно. При том, од укупног броја потребних наставника најмање 70 % мора бити у сталном радном односу са пуним радним временом од укупног броја предмета на студијском програму за који се тражи дозвола за рад. За студијске програме у пољу уметности тај број не може бити мањи од 50 %. Од укупног броја наставника потребних за обављање наставе по годинама студија за студијски програм за који се тражи дозвола за рад, академије струковних студија и високе школе струковних студија, изузев у пољу уметности, морају да имају најмање 50 % наставника са стеченим научним називом доктора наука.
- 6.2 Број сарадника одговара потребама остварења студијских програма. Укупан број сарадника мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које установа реализује а да при томе сваки сарадник остварује просечно 300 часова активне наставе годишње, односно просечно 10 часова активне наставе недељно, осим у пољу уметности.
- 6.3 Научне, уметничке и стручне квалификације наставног особља одговарају образовно-научном, односно образовно-уметничком пољу и нивоу њихових задужења. Квалификације се доказују дипломама, објављеним радовима, уметничким делима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству.
- 6.4 Уколико високошколска установа на пословима сарадника у настави запошљава студенте дипломских академских или специјалистичких студија, они морају имати просек оцена на основним студијама најмање осам (8).
- 6.5 Високошколска установа бира у звање асистента студента докторских студија који је претходне нивое студија завршио са укупном просечном оценом најмање осам (8) и који показује смисао за наставни рад. Високошколска установа обезбеђује довољан број асистената за квалитетно извођење студијских програма и континуирано подмлађивање наставничког кадра.
- 6.6 Установа обезбеђује наставницима и сарадницима услове за научно, уметничко и професионално напредовање и развој. Установа обезбеђује наставницима и сарадницима услове за научни, уметнички и истраживачки рад, учешће на домаћим и међународним научним скуповима, прикупљање потребне литературе, планирање и извођење истраживања.

Стандард 7. Ненаставно особље

Високошколска установа има ненаставно особље које својим стручним и професионалним радом обезбеђује успешну реализацију студијских програма, основних задатака и циљева студијских програма високошколске установе.

Упутства за примену стандарда 7:

- 7.1 Високошколска установа има најмање једног библиотекара. Високошколска установа на којој студира преко 500 студената има најмање два библиотекара са високим образовањем и једног књижничара. На струковним студијама високошколска установа на којој студира преко 500 студената има једног библиотекара са високим образовањем и једног књижничара.
- 7.2 Високошколска установа на којој студира до 500 студената организује студентску службу са најмање два извршиоца и додатно једног извршиоца за 1000 студената и још по једног извршиоца на сваких наредних 2000 студената.
- 7.3 Високошколска установа има најмање једног извршиоца са високим образовањем на

пословима информационог система.

7.4 Високошколска установа има најмање једног извршиоца - дипломираног правника – на пословима секретара.

Стандард 8. Студенти

Сагласно основним задацима високошколска установа утврђује услове за упис студената и на основу тога врши избор кандидата. Високошколска установа обезбеђује потребне услове студентима за успешно савладавање студијских програма.

Упутства за примену стандарда 8:

- 8.1 Високошколска установа расписује конкурс за упис на студије. Конкурс садржи: број студената за одређене студијске програме, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета.
- 8.2 Број студената који високошколска установа уписује мора бити усклађен са кадровским, просторним и техничко-технолошким могућностима.
- 8.3 Кандидат за упис на студије првог степена полаже пријемни испит или испит за проверу склоности и способности, у складу са статутом високошколске установе. Редослед кандидата утврђује се на основу општег успеха постигнутог у средњем образовању и резултата на пријемном испиту, односно испиту за проверу склоности и способности.
- 8.4 Високошколска установа непрекидно и систематски прати успех студената и њихово напредовање на сваком од студијских програма које изводи и предузима мере подршке у случају незадовољавајућег успеха студената.
- 8.5 Успешност студента у савлађивању појединог предмета непрекидно се прати и вреднује током извођења наставе. Укупна оцена студента на једном предмету се састоји од оцене коју је студент добио за предиспитне обавезе и за показано знање на испиту. Минимално учешће оцене коју студент добија током наставе у укупној оцени је 30 %, а максимално 70 %.
- 8.6 Лице које заврши студије стиче одговарајући стручни, академски, односно научни назив у складу са законом. Својство студента престаје у случајевима предвиђеним законом.

Стандард 9. Простор и опрема

Високошколска установа обезбеђује простор и опрему неопходне за квалитетно извођење свих облика наставе. Стандарди простора и опреме одређују се по образовно-научним, односно образовно-уметничким пољима.

Упутства за примену стандарда 9:

- 9.1 Високошколска установа обезбеђује простор за извођење наставе, и то:
 - објекте са најмање 4 м² бруто простора по студенту, односно 2 м² по студенту за извођење наставе по сменама, осим за поље уметности;
 - амфитеатре, учионице, лабораторије, односно друге просторије за извођење наставе, као и библиотечки простор и читаоницу, у складу са потребама образовног процеса одређеног образовно-научног, односно образовно-уметничког поља;
 - одговарајући радни простор за наставнике и сараднике;
 - место у амфитеатру, учионици и лабораторији за сваког студента.
- 9.2 Високошколска установа обезбеђује простор за административне послове, и то најмање две канцеларије за потребе студентске службе и секретаријата.
- 9.3 Простор који обезбеђује високошколска установа за потребе наставе и за потребе управе мора да задовољи одговарајуће урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове. Простор мора бити у објектима који имају потребне грађевинске и употребне дозволе. Уколико објекти за потребе наставе и управљања нису у власништву високошколске установе или јој нису дати на коришћење, она обезбеђује закуп тих објеката за период од најмање пет година.

- 9.4 Високошколска установа обезбеђује потребну техничку опрему за савремено извођење наставе у складу са потребама студијског програма.
- 9.5 Високошколска установа обезбеђује опрему и извођење наставе у складу са здравственим и сигурносним стандардима, о чему обавештава студенте.
- 9.6 Високошколска установа обезбеђује простор за рад студентског парламента.

Стандард 10. Библиотека, уџбеници и информациона подршка

Високошколска установа има одговарајућу библиотеку снабдевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи у циљу испуњења основних задатака.

Упутства за примену стандарда 10:

- 10.1 Високошколска установа има библиотеку снабдевену литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научноистраживачком и уметничком раду. Библиотека располаже с најмање 1000 библиотечких јединица из области из које изводи наставни процес.
- 10.2 Високошколска установа обезбеђује покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, училима и помоћним наставним средствима. Учила и помоћна наставна средства морају бити расположиви на време и у броју довољном да се обезбеди нормално одвијање наставног процеса.
- 10.3 Високошколска установа располаже информационом опремом која је неопходна за студирање и научноистраживачки и уметнички рад. Високошколска установа обезбеђује најмање једну рачунарску учионицу са најмање 20 рачунара и са приступом интернету.
- 10.4 Високошколска установа обезбеђује неопходну обуку наставника, сарадника и студената у циљу ефективног коришћења библиотеке и осталих информационих ресурса.

Стандард 11. Извори финансирања

Извори финансирања високошколске установе довољни су да обезбеде квалитетно извођење наставе најмање за период трајања студијског програма.

Упутства за примену стандарда 11:

- 11.1 Високошколска установа остварује позитивне финансијске резултате у периоду од најмање три године.
- 11.2 Високошколска установа има јавности доступан финансијски план за период законом прописаног трајања студијског програма, који је саставни део пословног плана високошколске установе. Финансијски план садржи јасно представљене будуће планиране приходе и расходе по врстама и динамици.
- 11.3 Уколико је неопходно, високошколска установа обезбеђује потребне банкарске кредите и гаранције.

Стандард 12. Унутрашњи механизми за осигурање квалитета

Високошколска установа доноси и реализује стратегију обезбеђења квалитета у своме раду.

Упутства за примену стандарда 12:

- 12.1 Високошколска установа утврђује јасно и подробно формулисану стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, ненаставних активности, као и услова рада и студирања, која је доступна јавности.
- 12.2 Високошколска установа образује посебну комисију за обезбеђење квалитета, из реда наставника, сарадника, ненаставног особља и студената.
- 12.3 Високошколска установа спроводи у пракси утврђену стратегију обезбеђења квалитета и у том циљу предузима потребне активности за реализацију стратегије обезбеђења квалитета и предузима мере за отклањање уочених неправилности. Високошколска установа посебно прати квалитет извођења наставе, обављања испита, успешност студената у студирању у целини и на појединачним предметима, квалитет уџбеника и предузима потребне мере за

отклањање уочених недостатака.

- 12.4 Студенти имају активну улогу у доношењу и спровођењу стратегије обезбеђења квалитета. Посебно је значајна оцена квалитета наставног процеса која се утврђује анкетама студената.
- 12.5 Самовредновање је саставни део стратегије обезбеђења квалитета и спроводи се у интервалима од највише три године. У поступку самовредновања разматра се и оцена студената о квалитету наставног процеса.
- 12.6 Високошколска установа има општи акт о уџбеницима.

Стандард 13. Јавност у раду

Високошколска установа објављује потпуну, прецизну, јасну и доступну информацију о свом раду, која је намењена студентима, потенцијалним студентима и осталим заинтересованим лицима.

Упутства за примену стандарда 13:

- 13.1 Информација коју високошколска установа објављује омогућава студентима и потенцијалним студентима да донесу одговарајуће одлуке о свом образовању.
- 13.2 Високошколска установа објављује основне задатке, циљеве, очекиване образовне исходе, опис студијских програма и опис предмета које нуди, услове уписа и преноса ЕСПБ бодова, износ школарине, статус установе и њену акредитацију, стратегију обезбеђења квалитета, финансијске резултате и друге релевантне податке.
- 13.3 Високошколска установа објављује листу наставника и сарадника са подацима о њиховим квалификацијама и ангажовању у високошколској установи.

ДОПУНА СТАНДАРДА ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА У ОКВИРУ ОДРЕЂЕНОГ ОБРАЗОВНО-НАУЧНОГ, ОДНОСНО ОБРАЗОВНО-УМЕТНИЧКОГ ПОЉА

Природно-математичке науке

Стандард 6. Наставно особље

Настава је организована тако да у групи за предавања на основним студијама има до 80 студената, у групи за вежбе до 25 студената и у групи за лабораторијске вежбе до 15 студената. Настава је организована тако да у групи за предавања на дипломским академским студијама има до 25 студената, у групи за вежбе до 15 студената и у групи за лабораторијске вежбе до студената.

Стандард 7. Ненаставно особље

Високошколска установа обезбеђује на свим нивоима и врстама студија стручне сараднике који учествују у реализацији лабораторијских експерименталних и теренских вежби студената.

Стандард 9. Простор и опрема

Високошколска установа обезбеђује додатни лабораторијски простор за извођење експерименталне наставе, услове за наставу на терену и друге услове у складу са потребама студијског програма у односу на број студената на предметима из којих се изводи експериментална настава.

Друштвено-хуманистичке науке

Стандард 6. Наставно особље

Величина групе за предавање по врстама предмета на основним студијама је:

- за академско-општеобразовне и теоријско-методолошке предмете до 300 студената;
- за научно-стручне и стручно-апликативне до 200 студената.

Величина групе за вежбе по врстама предмета на основним студијама је:

- за академско-општеобразовне и теоријско-методолошке предмете до 50 студената;
- за научно-стручне и стручно-апликативне до 30 студената.

Величина група за предавање на дипломским студијама је до 50 студената.

Величина група за вежбе на дипломским студијама је до 25 студената.

Медицинске науке

Стандард 1: Основни задаци и циљеви установе

Циљеви су конкретни, оствариви у односу на расположиве ресурсе и ближе дефинишу делатност установе, укључујући стручну, научноистраживачку и здравствену делатност.

Стандард 6. Наставно особље

Укупан број наставника мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које високошколска установа изводи, тако да наставник остварује просечно 120

часова годишње, односно 6 часова недељно. Максимално ангажовање по наставнику не може бити веће од 12 контакт часова недељно. У број часова улази ангажовање наставника на свим акредитованим студијским програмима, као и ангажовање наставника у оквиру здравствених специјалистичких студија и студија ужих специјализација које су утврђене прописима о здравственој заштити.

Максимални број студената у групи за практичну наставу на претклиничким предметима је 10, на клиничким је 5 и групи за теоријску наставу је 80.

Стандард 9. Простор и опрема

Лабораторије, односно наставне базе за извођење практичне наставе на претклиничким предметима капацитетом и величином одговарају броју студената који се уписују и специфичностима студија и наставних предмета, тако да капацитет не може бити мањи од 20 % од укупног броја уписаних студената. У сврху реализације клиничке обуке студената универзитет и медицински факултети унутар њега остварују сарадњу са одговарајућим клиникама као партнерима у медицинском образовању, о чему склапају уговор о сарадњи.

Клиничке базе и клинички наставни капацитети у потпуности покривају клиничке предмете одређеног студијског програма.

Техничко-технолошке науке

Стандард 6. Наставно особље

За основне студије група за предавања има до 180 студената, група за вежбе до 60 студената и група за лабораторијске вежбе до 20 студената.

За мастер студије група за предавања има до 32 студента, група за вежбе до 16 студената и група за лабораторијске вежбе до 8 студената.

Стандард 7. Ненаставно особље

Високошколска установа обезбеђује потребне стручне сараднике који учествују у извођењу лабораторијских, експерименталних и теренских вежби на свим нивоима и врстама студија.

Стандард 9. Простор и опрема

За извођење студијских програма високошколска установа обезбеђује одговарајуће наставно-научне базе, које могу бити сопствене и у привреди.

Сопствене наставно-научне базе су: наставне лабораторије, научне и истраживачко-развојне лабораторије, огледна поља, технички центри и друге научне, истраживачко-развојне и иновационе јединице у саставу високошколских установа.

Наставно-научне базе у привреди су: институти, центри изузетних вредности, организације за обављање иновационе активности, организације за пружање инфраструктурне подршке иновационој делатности и предузећа за производњу хране, репроматеријала, опреме и услуга.

Наставно-научне базе у привреди опремљене су потребном мерном, демонстрационом, рачунарском и информационо-комуникационом опремом за извођење наставних активности експерименталног, демонстрационог и симулационог карактера из свих предмета у оквиру одређене групе научно-стручних и стручно-апликативних предмета.

У области биотехничких наука високошколска установа обезбеђује најмање једно одговарајуће огледно добро. Огледна добра у области пољопривреде су у поседу високошколске установе или их користи по основу закупа и површине су од најмање 100 ха обрадивог земљишта на којем се производе различите биљне врсте и узгајају различите врсте стоке, расадничка и семенарска производња, уз примену савремене технологије подржане квалитетном механизацијом, сходно захтевима студијских програма. Огледна добра у области шумарства су у поседу високошколске установе или их користи по основу закупа и површине су од најмање 1000 ха земљишта, на којем

се узгајају различите врсте шумских састојина, обавља производња семена и расадничког материјала уз примену савремене технологије, подржане квалитетном механизацијом. Садржаји на огледним добрима одговарају захтевима студијских програма које изводи високошколска установа.

Уметност

Стандард 6. Наставно особље

У зависности од врсте и природе предмета настава на високошколским установама у пољу уметности се изводи као:

- индивидуална,
- групна,
- колективна.

У зависности од врсте и природе предмета величина групе је од два до 20 студената.

Колективна настава организује се за групу до 300 студената.

Недељно и годишње оптерећење сарадника зависи од специфичности студијског програма, задужења сарадника и звања сарадника утврђеног у складу са општим актом високошколске установе.

Стандард 9. Простор и опрема

Високошколска установа обезбеђује простор за извођење наставе са најмање 5м² нето простора по студенту.

Високошколска установа обезбеђује потребне додатне просторе у складу са специфичностима уметничких области: радионице, лабораторије, галерију за изложбе, концертну дворану, тонски и оперски студио, позоришну салу, салу за пројекцију филмова, ТВ студио и неопходну опрему за савремено извођење наставе у складу са специфичностима уметничких области.